

Justitiedepartementet

Skickas som epost:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L4@regeringskansliet.se

Remissvar promemorian Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24)

Vårdföretagarna har beretts tillfälle att lämna remissvar på promemorian "Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (DS 2024:24)".

Vårdföretagarna är en arbetsgivar- och branschorganisation för privat och idéburen vård och omsorg. Föreningen har cirka 2000 medlemmar med tillsammans drygt 114 000 årsanställda. Vårdföretagarnas medlemmar är bundna av kollektivavtal och är verksamma över hela landet.

Inledning

Vårdföretagarna delar utredningens bedömning att det krävs ett stärkt regelverk för registerkontroller, givet behovet av att skydda särskilt utsatta målgrupper som barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Vårdföretagarna tillstyrker utredningens förslag i huvudsak, men vill framföra följande synpunkter för att säkerställa adekvata registerkontroller samt tillse att registerkontroller kan göras inom flera verksamheter. Sverige har på kort tid genomgått en omfattande samhällsförändring där organiserad brottslighet och infiltration i samhällsviktiga verksamheter blivit ett problem i betydligt större omfattning än tidigare. För att kunna möta denna samhällsförändring och det hot den innebär är det avgörande att arbetsgivare får rätt verktyg.

Förslaget bör omfatta fler verksamheter

Som konstateras i utredningen förekommer redan idag verksamheter inom vård och omsorg som genomför författningsreglerade registerkontroller. På HVB och LSS-verksamhet för barn och unga har arbetsgivaren både en rättighet och en skyldighet att begära in utdrag ur belastningsregistret inför anställning. Vårdföretagarna menar att verksamheter som riktar sig till andra grupper med liknande beroendeställning i relation till vård- eller omsorgspersonalen måste ges samma möjlighet.

Utredningen betonar den särskilda skyddslöshet äldre och personer med funktionsnedsättning kan få genom sin beroendeställning i relation till vård- och omsorgsgivande personer. Vårdföretagarna delar utredningens bedömning och instämmer i att behovet av skydd är stor när vården eller omsorgen utförs i den enskildes hem. Vi vill dock poängtera att oseriösa och kriminella individer som systematiskt arbetar för att kunna missbruka sin ställning i relation till särskilt skyddslösa personer kan göra detta i alla typer av omsorgsverksamheter där en relation byggs upp över tid. Vårdföretagarna anser därför att möjligheten till registerkontroll bör utökas till att omfatta samtliga omsorgsverksamheter enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) oavsett om verksamheten är riktad mot barn, unga eller vuxna. Många av dessa verksamheter hanterar sköra och utsatta målgrupper med omfattande skyddsbehov. Det är därför rimligt att inkludera dessa i lagstiftningen och skapa en enhetlig tillämpning av registerkontroller, både för kommuner och för andra aktörer.

Förbättrad hantering av registerutdrag

Möjligheterna för arbetsgivare att genomföra en adekvat bakgrundskontroll förbättras med förslagen i promemorian. Dock ser Vårdföretagarna brister i den nuvarande modellen där förseglat kuvert, på sökandes begäran, skickas till den arbetsökande för vidare överlämning till den tilltänkta arbetsgivaren. Det bör i sammanhanget noteras att det idag inte är förbjudet för den arbetsökande individen att själv öppna detta kuvert före överlämning till arbetsgivaren. Nuvarande förfarande är således sårbart för manipulation, särskilt i de fall där den sökande kan ha avsikt att dölja information om brottshistorik. Därmed undergrävs syftet med registerutdrag. För att minimera risken för manipulation och för att arbetsgivare ska kunna bedriva en ändamålsenlig kontroll anser Vårdföretagarna att arbetsgivare bör ges en direkt och tydlig rätt att själva begära registerutdrag från Polismyndigheten.

Dessutom bör arbetsgivare tillåtas att lagra utdragen under hela anställningens löptid. Att enbart dokumentera att ett utdrag har visats upp, som föreslås i promemorian, är otillräckligt för att säkerställa spårbarhet och kontinuitet. Arbetsgivare måste ha möjlighet att styrka att bakgrundskontrollen har genomförts på ett korrekt sätt.

Utökning av brottstyper som omfattas

Vårdföretagarna ser positivt på att promemorian föreslår en utökning av de brottstyper som inkluderas i registerutdrag respektive misstankeregistret. Detta är en viktig förbättring.

Vårdföretagarna anser dock att listan över brottstyper bör utvidgas och utredas vidare. Exempelvis bör även ringa brott i vissa fall omfattas, då även mindre allvarliga överträdelse kan påverka verksamheternas förtroende och säkerheten för de målgrupper som vården och omsorgen är till för att skydda. Vårdföretagarna vill också betona vikten av att registerutdragen för samtliga tjänster inom omsorgen blir enhetliga, dvs att de omfattar samma brottstyper.

Löpande kontroll för befintlig personal

En av de mest betydande bristerna i utredningens förslag är att registerkontrollerna inte föreslås omfatta redan anställd personal. Personer som redan är anställda kan naturligtvis också de utgöra en säkerhetsrisk för verksamheten och bör därför kunna kontrolleras. Arbetsrättsligt uppstår heller ingen ny anställning vid en verksamhetsövergång, vilket innebär att den övertagande arbetsgivaren har begränsade möjligheter att genomföra registerkontroller och säkerställa att övertagande personal är ostraffad. Det innebär att en verksamhetsutövare inte kan garantera att ny övertagande personal uppfyller utredningens föreslagna registerkontroller.

Vårdföretagarna föreslår att arbetsgivare ges rätt att genomföra löpande kontroller under anställningens gång, exempelvis en årlig kontroll eller på förekommen anledning. Detta skulle avsevärt minska risken för infiltration och säkerställa att arbetsgivare kan agera proaktivt för att upprätthålla säkerheten inom verksamheten.

Avslutande kommentarer

Vårdföretagarna ser positivt på att promemorian adresserar behovet av förstärkta registerkontroller. Vi ser dock behov av att inkludera fler verksamheter, att utöka brottstyperna och att stärka arbetsgivarens möjligheter att hantera registerutdrag vid och under anställning. Dessa förändringar skulle möta regelverkets syfte att skydda utsatta grupper och säkerställa trygghet och kvalitet inom verksamheterna. Vårdföretagarna har härutöver inga ytterligare synpunkter.

Med vänlig hälsning,

Antje Dederling, förbundsdirektör Vårdföretagarna